

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)
SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED
“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)
Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with ‘A’ Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील प्रथम वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्याबाबत.

परिपत्रक

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक ३० एप्रिल २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या ४३व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील ऐनवेळचा विषय क्र.५/४३-२०१९ च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील प्रथम वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून लागू करण्यात येत आहेत.

- १) बी.ए.—प्रथम वर्ष—इंग्रजी (अनिवार्य, अतिरिक्त (द्वितीय भाषा), फंक्शनल इंग्रजी, ऐच्छिक)
- २) बी.ए.—प्रथम वर्ष—हिंदी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ३) बी.ए.—प्रथम वर्ष—मराठी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ४) बी.ए.—प्रथम वर्ष—पाली (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ५) बी.ए.—प्रथम वर्ष—संस्कृत (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ६) बी.ए.—प्रथम वर्ष—उर्दू (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ७) बी.ए.—प्रथम वर्ष—अर्थशास्त्र
- ८) बी.ए.—प्रथम वर्ष—भूगोल
- ९) बी.ए.—प्रथम वर्ष—इतिहास
- १०) बी.ए.—प्रथम वर्ष—सैनिकशास्त्र
- ११) बी.ए.—प्रथम वर्ष—तत्त्वज्ञान
- १२) बी.ए.—प्रथम वर्ष—राज्यशास्त्र
- १३) बी.ए.—प्रथम वर्ष—मानसशास्त्र
- १४) बी.ए.—प्रथम वर्ष—लोकप्रशासन
- १५) बी.ए.—प्रथम वर्ष—समाजशास्त्र
- १६) बी.ए.—प्रथम वर्ष—अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह सर्व्हिस

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड — ४३१ ६०६.
जा.क्र.: शैक्षणिक—०१/परिपत्रक/पदवी—सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१९-२०/६६
दिनांक : १७.०६.२०१८.

स्वाक्षरित /—
उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

विषय – मराठी

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक) & द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० (जून २०१९) पासून

(बी.ए., बी.कॉम., बी.एससी. आणि इतर पदवी प्रथम वर्षासाठी)

सत्र पहिले

मराठी (ऐच्छिक)- संकेतांक

अभ्यासपत्रिका - पहिली **MAR- I** :- अभ्यासपत्रिका : आधुनिक मराठी कथा वाङ्मय

अभ्यासपत्रिका - दुसरी **MAR- II**:- अभ्यासपत्रिका : मध्ययुगीन आणि आधुनिक मराठी पद्य वाङ्मय

द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)- S.L.

अभ्यासपत्रिका - पहिली - MAR-SL-1 :- 'अक्षरलेणी '

सत्र – दुसरे

अभ्यासपत्रिका - तिसरी **MAR- III** :- मराठी कथात्म साहित्य

अभ्यासपत्रिका - चौथी **MAR- IV** :- आधुनिक मराठी कविता

द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)- S.L.

अभ्यासपत्रिका - दुसरी - MAR- SL- 2 :- 'साहित्यशिल्प'

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - पहिले

संकेतांक- MAR- I

अभ्यासपत्रिका - पहिली

अभ्यासपत्रिका : आधुनिक मराठी कथा वाङ्मय

उद्दिष्टे

- 1)कथा वाङ्मय प्रकार समजून घेणे.
- 2)मराठी कथा वाङ्मयाचे कालानुक्रमे स्वरूप समजून घेणे.
- 3)कथा वाङ्मयाच्या विविध प्रकाराची ओळख करून घेणे.
- 4)कथा वाङ्मयाची अभिरुची निर्माण करणे.

उपयोगिता

- 1)कथा वाङ्मयाच्या विविध प्रकारांची ओळख.
- 2)विद्यार्थ्यांची कथात्मदृष्टी विकसित करणे.
- 3) साहित्याभिरुचीच्या आकलनकक्षा रुंदावणे.

4) भाषिक आणि वाङ्मयीन सौंदर्यदृष्टीचा विकास.

5) मराठीच्या विविध बोलींचा परिचय.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाने 'कथाशिल्प' (संपादक- डॉ. जयद्रथ जाधव, डॉ. सुनिता सांगोले, डॉ. जयदेवी पवार) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमले आहे.

अभ्यासघटक

1) अतिथी देवो भव! -	वामन चोरघडे
2) मोत्याचे पीक -	वि.स.खांडेकर
3) किडलेली माणसं -	गंगाधर गाडगीळ
4) विलायती पीक -	शंकर पाटील
5) वाळवण -	रा.रं.बोराडे
6) निर्वासित -	अविनाश डोळस
7) कु-हाडीचे दांडे -	श्रीराम गुंदेकर
8) वारसा -	सानिया
9) शुद्ध बीजापोटी -	रेखा बैजल
10) बरकत -	साहिल शेख

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - पहिले

संकेतांक- MAR- II

अभ्यासपत्रिका - दुसरी

अभ्यासपत्रिका : मध्ययुगीन आणि आधुनिक मराठी पद्य वाङ्मय -II

उद्दिष्टे : -

१. वाङ्मयीन व भाषिक आकलनक्षमता वाढविणे .
२. कालानुक्रमे अभ्यास घटकांद्वारे अध्ययन सुलभता निर्माण करणे.
३. मध्ययुगीन आणि आधुनिक कालखंडातील कवितेच्या विचारधारा समजून घेणे.
४. कविता अभ्यासाच्या व लेखनाच्या अभिरुची विकसित करणे.
५. काव्य वाङ्मयाचा परिचय घडविणे.

उपयोगिता

१. काव्यप्रवाहातील विचारधारांची ओळख.
२. कवितेमधून प्रकट झालेल्या मानवी मूल्यांचे आकलन.
३. भाषिक आणि वाङ्मयीन सौंदर्यदृष्टीचे विकसन.
४. कवितेच्या विविध रचनाप्रकारांचा परिचय.
५. प्राचीन आणि आधुनिक काव्यप्रकारांची ओळख.

अभ्यासघटक

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'काव्यशिल्प' (संपादक : डॉ. मार्तंड कुलकर्णी , डॉ. बाबुराव खंदारे व डॉ. संतोष हंकारे) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमले आहे.

१. धवळे -	महदंबा
२. पाप्या नावडे संत संगती -	संत नामदेव
३. घनु वाजे घुणघुणा -	संत ज्ञानेश्वर
४. विठो माझा लेकुरवाळा -	संत जनाबाई
५. देवा नाही रूप देवा नाही नाम-	संत चोखामेळा
६. विंचू चावला (भारुड) -	संत एकनाथ
७. दोन अभंग -	संत मन्मथ शिवलिंग स्वामी
८. दोन अभंग -	संत तुकाराम
९. धिग् धिग धिग जिणें तुझे रे -	वामन पंडित
१०. घनःश्याम सुंदरा -	होनाजी बाळा
११. सुंदरा मनामध्ये भरली -	शाहीर राम जोशी
१२. शिवाजीचा पोवाडा -	महात्मा जोतीराव फुले
१३. आम्ही कोण? -	केशवसुत
१४. डोळे हे जुल्मी गडे -	भा. रा. तांबे

१५. रगडणी -	बहिणाबाई चौधरी
१६. सागरास -	वि. दा. सावरकर
१७. औदुंबर -	बालकवी
१८. नदीपल्याड -	ग. ल. ठोकळ
१९. हया गंगेमधि गगन वितळले-	बा.सी. मर्ढेकर
२०. कणा -	कुसुमाग्रज

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - दुसरे

सांकेतांक- MAR- III

अभ्यासपत्रिका - तिसरी

अभ्यासपत्रिका : मराठी कथात्म साहित्य

उद्दिष्टे :

१. मराठी साहित्य आणि संस्कृतीची ओळख करून घेणे.
२. महान व्यक्तिमत्वाचा परिचय घडविणे.
३. महापुरुषांच्या अनुभूतीवर प्रकाश टाकणे .
४. कथात्म साहित्यातील विविध लेखनप्रकारांची माहिती.
५. समाज परिस्थितीवर प्रकाश टाकणे .

उपयोगिता

१. महामानवाच्या व्यक्तिमत्वामधून प्रेरणा.
२. मानवी मूल्यांची रुजवणूक करणे.
३. आत्मकथनपर, चरित्रपर, प्रवासवर्णनपर व इतर कथात्म साहित्यनिर्मितीस प्रेरक वतावरणनिर्मिती.
४. वाचन आणि लेखन अभिरुची वृद्धिंगत करणे.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'कथात्म मराठी साहित्य' -(संपादक : डॉ मथु सावंत, डॉ विठ्ठल जम्बाले व डॉ मल्लिकार्जुन तंगावार) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमले आहे.

अभ्यास घटक :

चरित्र

१. अंगुलीमालाची धम्मदीक्षा -	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
२. छ. शिवाजी महाराजांचे गुणसंकीर्तन -	कृष्णराव केळुसकर
३ अद्वितीय स्वातंत्र्ययोद्धा -	संजय सोनवणी

आत्मकथन

४. पावनगड -	महर्षी वि. रा. शिंदे
५. मी शाळेत जातो -	लक्ष्मण माने
६. झपाटलेपण -	प्रतीक्षा लोणकर

कथा, प्रवासवर्णन, ललित गद्य व कादंबरीअंश

७. शेवंतीचा खराटा -	श्री. म. माटे
८. दोन ज्ञानचक्षू -	पु. ल. देशपांडे
९. श्रावण -	द. ता. भोसले
१०. मराठवाड्याचा दुष्काळ -	सुशील धसकटे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

अभ्यासक्रम -मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - दुसरे

सांकेतांक- MAR- IV

अभ्यासपत्रिका - चौथी

अभ्यासपत्रिका : आधुनिक मराठी कविता

उद्दिष्टे : -

१. आधुनिक मराठी कवितेच्या प्रेरणा समजून घेणे.
२. साठोत्तरी मराठी कवितांच्या विविधांगी जाणिवांचा अभ्यास करणे .
३. मार्क्सवादी, आंबेडकरवादी आणि स्त्रीवादी कवितेच्या जाणिवांचा अभ्यास करणे.
४. जागतिकीकरणाच्या परिप्रेक्ष्यातून मराठी कवितेची मीमांसा करणे.
५. आधुनिक कवितेच्या प्रवाहातील वाङ्मयीन आणि मानवी मूल्यांची मीमांसा करणे.

उपयोगिता

१. आधुनिक मराठी कवितेचा परिचय .
२. काव्यप्रवाहातील प्रकटलेल्या मानवी मूल्यांचे आकलन .

३. कवितेचे रचनाप्रकार, भाषा आणि प्रतिमासृष्टीचा अभ्यास .

४. मराठी काव्य प्रवाहातील वैचारिक अधिष्ठानांचा शोध.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'आधुनिक मराठी कविता' (संपादक : डॉ बाबुराव खंदारे, डॉ जयद्रथ जाधव व डॉ आनंद इंजेगावकर) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमले आहे.

अभ्यासघटक :

साठोतरी मराठी कविता

१. कुणाच्या खांद्यावर -	आरती प्रभू
२. दान -	ग्रेस
३. दुःखाचा अंकुश -	भालचंद्र नेमाडे

मार्क्सवादी कविता

४. भविष्याच्या गर्भातल्या बाळाचे रुदन -	शरच्चंद्र मुक्तिबोध
५. तोवर तुला मला -	नारायण सुर्वे

आंबेडकरवादी कविता

६. जग बदल घालुनी घाव -	अण्णा भाऊ साठे
७. अजून थोडा वेळ -	नामदेव ढसाळ
८. पुन्हा एकदा -	यशवंत मनोहर

ग्रामीण कविता

९. हळद लावाया लक्ष्मण मलगीरवार
१०. बैल दौलतीचा धनी - रामदास केदार

आदिवासी कविता

११. बिरसा मुंडा भुजंग मेश्राम

स्त्रीवादी कविता

१२. थेरीगाथा इसवी सन दोन हजार सहा प्रजा दया पवार
१३. निष्णात सारिका उबाळे परळकर

मुस्लिम कविता

१४. असे कसे म्हणता येईल - फ. म. शहाजिंदे
१५. मी टेकले नाहीत हात - शेख इकबाल मिन्ने

जागतिकीकरणानंतरची कविता

१६. अर्थयुद्ध - अरुण काळे

काव्यप्रकार (निवडक)

१७. प्रेम म्हणजे (बोलगाणी) - मंगेश पाडगावकर
१८. एल्गार (गझल) - सुरेश भट
१९. तीन हायकू (हायकू) - प्रभाकर साळेगावकर
२०. पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर (गीत) - शं. ल. नाईक

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

अभ्यासक्रम - द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)

शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - पहिले

सांकेतांक- MAR- S.L. - I

अभ्यासपत्रिका - पहिली

'अक्षरलेणी'

(बी.ए., बी.कॉम., बी.एससी आणि इतर पदवी प्रथम वर्षासाठी)

उद्दिष्टे-

१. मध्ययुगीन व आधुनिक मराठी गद्य व पद्याचे कालविशिष्ट स्वरूप- विशेष समजून घेणे.
२. मराठी वाङ्मयनिर्मितीच्या प्रेरणांची उकल करणे.
३. मराठी साहित्याची आवड निर्माण करणे.
४. मराठी प्रमाणलेखनविषयक नियमाबद्दल जागृती घडविणे.
५. मराठी व्याकरणातील शब्दांच्या जातीचा परिचय करणे.

उपयोगिता

१. मध्ययुगीन व आधुनिक गद्य - पद्य वाङ्मयाचा परिचय.
२. मराठीतील वाङ्मयप्रकारांची ओळख.

३. मराठी साहित्यनिर्मिती आणि त्यांच्या प्रेरणासंबंधी आकलन .

४. मराठी भाषेतील व्याकरणाचे उपयोजन

५. भाषाज्ञान.

अभ्यासघटक :

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'अक्षरलेणी' - (संपादक : डॉ पंढरीनाथ धोंडगे, डॉ . विठ्ठल जंबाले व डॉ कल्याण गोपनर) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमले आहे.

गद्य विभाग

१. ससीक रक्षण -	म्हाडंभट
२. साहुकार म्हणजे राज्याची शोभा -	रामचंद्रपंत अमात्य
३. भावी जीवनाची उभारणी विद्यापीठात होते -	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
४. क्रीडासंस्कृतीची गरज -	नरेंद्र दाभोळकर
५. पदरी पडलं पवित्र झालं -	हिम्मतराव बावसकर
६. आमची आई: साधनाताई-	मंदा आमटे
७. झाडं लावणारा माणूस -	मकरंद कुलकर्णी
८. द्योतक -	कृष्णा किंबहुने

पद्य विभाग

१. समयासी सादर व्हावे -	संत सावता माळी
२. बिकट वाट वहिवाट नसावी -	अनंत फंदी
३. आईची आठवण -	माधव जुलियन
४. माणसा इथे मी -	वामनदादा कर्डक
५. सूर्यनारायणा .... -	ना. धों. महानोर

६. उत्तराई-

गोविंद काळे

७. ही पृथ्वी स्त्रीलिंगी आहे -

पी. विठ्ठल

८. सूप आणि जाते -

स्वाती शिंदे

उपयोजित मराठी

१. प्रमाण मराठी लेखनाचे अनुस्वारविषयक नियम

२. शब्दांच्या जाती

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
अभ्यासक्रम - द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)
शैक्षणिक वर्ष - २०१९-२०२० पासून

सत्र - दुसरे

संकेतांक- MAR- S.L. - II

अभ्यासपत्रिका - दुसरी

(बी.ए., बी.कॉम., बी.एससी आणि इतर पदवी प्रथम वर्षासाठी)

‘साहित्यशिल्प’

उद्दिष्टे :-

१. मराठी भाषा व साहित्य याविषयी अभिरुची निर्माण करणे.
२. विविध वाङ्मयप्रकारांची ओळख करून देणे.
३. भाषा उपयोजनाचे स्वरूप समजून घेणे.
४. विविध जीवनमूल्ये व कलामूल्ये यांचा परिचय करून देणे.
५. विद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्व विकसित करणे.

उपयोगिता :-

१. मराठी भाषेच्या उपयोजनाशी परिचय होईल.
२. मराठी साहित्याची ओळख होईल.
३. गद्य आणि पद्य यातील विविध प्रकारांचा परिचय होईल.
४. मराठी भाषेच्या प्रमाणलेखनाची ओळख होईल.
५. जीवनमूल्ये व कलामूल्ये यांच्याशी परिचय होईल.

अभ्यासघटक -

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून
'साहित्यशिल्प' हे पाठ्यपुस्तक नेमण्यात आले आहे. डॉ. राजकुमार मस्के, डॉ. पृथ्वीराज तौर आणि डॉ.
हंसराज भोसले यांनी हे पाठ्यपुस्तक संपादित केले आहे.

गद्य विभाग

१. झेल्या -	व्यंकटेश माडगूळकर
२. राग -	कैलाश सत्यार्थी (भाषांतर - संकल्प गुर्जर)
३. सये तुझे डोळे -	भारत सासणे
४. चांदणभूल -	विजयकुमार मिठे
५. गोरफडाची दाहकता -	नरेंद्र लांजेवार
६. मंगळ कुजबुजला -	रंजन गर्गे
७. आई तुझ्याशिवाय -	राम शेवडीकर
८. ईद -	मोहिब कादरी

पद्य विभाग

१. त्याचे काव्यलेखन -	केशवकुमार
२. लिलीची फुले -	पु. शि. रेगे
३. साठीची गझल -	विंदा करंदीकर
४. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर -	ज. वि. पवार
५. तिच्या मनात उतरणे -	सुमन केसरी (भाषांतर - स्वाती दामोदरे)
६. समता -	मिलींद बागूल
७. जीवनी -	प्रिया धारूरकर
८. वासनेची मगरमिठी -	विनायक येवले
९. तलब -	सुचिता खल्लाळ

व्याकरण विभाग

१. प्रमाण मराठी लेखनाचे नियम - -ह्रस्व आणि दीर्घ
२. प्रयोगविचार

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप : सर्व अभ्यासपत्रिकांसाठी

प्रत्येक अभ्यासपत्रिका एकूण ७५ गुणांसाठी असेल.

सत्रांत परीक्षा - ४० गुणांसाठी व अंतर्गत मूल्यमापनासाठी ३५ गुण आहेत.

प्रश्नपत्रिका प्रारूप :- **एकूण ७५ गुण**

अंतर्गत मूल्यमापन (C. A.) ३५ गुण

घटक चाचणी -२ (प्रत्येकी १० गुण) २० गुण

गृहकार्य / चर्चासत्र १५ गुण

सत्रांत परीक्षा (E. S. E.) ४० गुण

सत्रांत परीक्षेचे स्वरूप खालीलप्रमाणे राहिल.

प्र. १ ला पर्यायी दीर्घोत्तरी प्रश्न १५ गुण

प्र. २ रा पर्यायी दीर्घोत्तरी प्रश्न १५ गुण

प्र. ३ रा टीपा लिहा. (चारपैकी दोन) १० गुण